

بهارستان

@anjomanalzahra

@anjoman_islami_alzahra

انجمن اسلامی دانشجویان دانشگاه الزهراء(س)

سال هشتم • دومین ویژه‌نامه بهارستان

۵ صفحه • اسفند ماه ۱۴۰۲

ماهنامه سیاسی

انتخاب آینده

اهمیت مشارکت در انتخابات و تأثیر آن بر کشور

● ریحانه زین‌الدینی - کارشناسی عمران

قوی مردمی تشکیل می‌گردد که به تبع آن قوانین مجلس از مقبولیت بیشتری برخوردار خواهند شد. با مشارکت اقشار و سلايق مختلف در انتخابات، مجلسی تشکیل خواهد شد که متشکل از نگاه‌های مختلف است و به نوعی همه اقشار و سلايق در مجلس نمایندگی خواهند داشت فلذا تصمیماتی که در این

سرنوشت و حاکمان کشورش بی‌تفاوت باشد، هر آینه کشور به سمت بیراهه رفته و دچار مشکلاتی متعدد می‌گردد. تحقق مشارکت بالا در گرو عواملی است که شور و شعور انتخاباتی را افزایش دهد. افزایش مشارکت باعث افزایش اقتدار و امنیت داخلی و بین‌المللی کشور می‌شود و مجلسی با پشتوانه

وقتی در یک کشور زندگی می‌کنیم باید در سرنوشت و امروز و فردایش دخالت کنیم و افرادی شایسته و لایق را بر سر کار بیاوریم تا در راه اعتلای وطن مؤثر باشیم. هر هم وطن موظف است که در سرنوشت و بهبود شرایط کشور خود نقشی مؤثر داشته باشد. اگر هر ایرانی در مورد

مجلس اتخاذ می‌شود، جامع‌تر بوده و به نوعی مجلس دارای پشتوانه اقشار مختلف مردم خواهد بود.

براساس سخنان رهبری و تأکید ایشان بر مشارکت همه اقشار جامعه بر این اساس بوده که مجلس شورای اسلامی طبق قانون اساسی پایه‌ی بنیان‌گذاری آینده کشور است و همچنین اگر کشور مشکلاتی دارد برای رفع این مشکلات نیاز به قانون‌گذاری و حضور مدیران مجلس شورای اسلامی است.

از سوی دیگر مشارکت حداکثری مردم در انتخابات ضامن امنیت کشور است. دشمنان از مدت‌ها قبل برنامه‌های خود را برای کاهش مشارکت مردم در انتخابات و ناامید کردن آنان از صندوق رای کلید زده‌اند. مردم با مشارکت حداکثری در انتخابات در وهله اول دشمن را از اهداف شوم خود ناامید کرده و در وهله دوم به دشمن این پیام را خواهند داد که این مردم ایران هستند که برای کشور خود تصمیم‌گیری کرده و راهی برای دخالت و نفوذ دشمنان وجود ندارد.

اگر مشارکت کم باشد مجلس ضعیف خواهد شد و مجلس ضعیف توانایی لازم برای رفع مشکلات را نخواهد داشت. و همین سلسه مراتب مشکلات را به وجود خواهد آورد که مردم کم از دولت و مجلس دلسرد می‌شوند و حضورشان کم‌رنگ می‌شود و همین حضور کم‌رنگ منجر به انتخاب‌های اشتباهی می‌شود که آینده کشور را مورد تهدید قرار می‌دهد. پس نوع انتخاب خیلی مهم است؛ ما باید مسئولینی را انتخاب کنیم که مشکلات کشور و مردم برایشان دغدغه باشد و برای حل مسائل کشور از هیچ کمکی دریغ نکنند. افزایش کیفیت مشارکت نیز به تشکیل مجلسی با نمایندگان

توانمند و به تبع آن تصویب قوانین با کیفیت منجر می‌شود. اما برای افزایش مشارکت در انتخابات چه باید کرد؟

کوچک‌ترین کاری که نمایندگان ما می‌توانند انجام دهند عمل به وعده‌های خود و برطرف کردن بعضی از مشکلات معیشتی مردم است. تلاش دولت و مجلس در بازکردن گره‌های معیشتی و عدم اجرای سیاست‌ها و برنامه‌هایی که تأثیر مخرب بر معیشت مردم دارد می‌تواند به افزایش امید و در نتیجه مشارکت بیشتر منجر شود. راه حل دیگری که می‌تواند به افزایش مشارکت مردم کمک کند شفافیت روند بررسی صلاحیت نامزدها و روشن شدن دلایل تأیید یا رد صلاحیت نامزدها در هیئت‌های اجرایی و نظارت بر انتخابات، این مسئله به افزایش اعتماد عمومی نسبت به مجریان و روند انتخابات می‌انجامد و بهانه را از دشمنان جهت موج‌سواری رسانه‌ای بر بی تأثیر بودن رأی مردم و ناامید کردن آنان از تأثیر حضورشان در پای صندوق رأی می‌گیرد. همچنین رعایت اخلاق، رعایت اصول و معیارهای انقلاب و نظام، پایبندی به قانون، سوء استفاده نکردن از بیت‌المال، اسراف نکردن در تبلیغات، حفظ حریم خصوصی افراد، پرهیز از شعارهای دست‌نیافتنی، تأکید بر وفاق ملی و جلوگیری از اختلاف‌افکنی میان گروه‌های مختلف مردم، پرهیز از نفرت‌پراکنی و اتهام‌زنی از جمله اصول رقابت سالم انتخاباتی است که منجر به اعتماد مردم می‌شود و به افزایش مشارکت کمک می‌کند. همچنین اجرای برنامه‌هایی مانند برگزاری کرسی‌های آزاد اندیشی در محیط‌های دانشجویی، تربیون آزاد در فضاهای عمومی و اجرای برنامه‌های چالشی مانند مناظره

پیرامون مسائل و مشکلات اساسی مردم، در رسانه‌های عمومی و صدا و سیما با حضور افرادی از طیف‌های مختلف سیاسی و نیز رقابتی شدن انتخابات و فضای تبلیغات انتخاباتی می‌تواند به افزایش شور و هیجان عمومی کمک کند.

اخیراً شنیده می‌شود و رهبر انقلاب هم بر آن تأکید کردند که مردم گلایه‌هایی در مسائل اقتصادی دارند و این باعث می‌شود که بعضی از مردم در رأی‌دادن دل‌سرد شوند. واقعاً نمی‌شود بر مردم ایراد گرفت که چرا این سختی‌ها را می‌بینند و ناراحت نمی‌شوند. حق دارند ناراحت بشوند، ولی نحوه اعلام اعتراض باید معقول باشد؛ یعنی منشأ اثر باشد. در نظام مردم‌سالار تربیونی که مردم عملاً به‌جای حرف پیام خودشان را ارسال می‌کنند و تغییرات را انجام می‌دهند، صندوق رأی است باید از این فرصت بهره گرفت و تغییراتی ایجاد کرد. همه دنیا هم این را به‌عنوان یک عرف پذیرفته و دارد عمل می‌کند و جامعه ما هم طبیعتاً باید این تغییرات را ایجاد کند.

بنابراین، اگر می‌خواهیم تغییراتی ایجاد شود، این تغییرات را باید خودمان ایجاد کنیم. فرصتی که قانوناً و شرعاً برای ما مهیاست، صندوق‌های رأی است و هیچ نظام سیاسی نمی‌تواند همه مطالبات یا همه خواسته‌ها یا همه کاندیدای مورد نظر مردم را در مقابل آن‌ها به صف کند که از میان آن‌ها انتخاب کنند.

رای انتظار

به یاد ماندنی‌ترین لایحه

● محدثه مولایی - کارشناسی مطالعات زنان و خانواده

پیچیدگی و تک بعدی نبودن این مسئله و درجه اهمیت آن که بعد از ده سال رفت و برگشت لایحه از دولت به مجلس و از مجلس به کمیسیون‌های مختلف مجلس و همچنین درمقاطع زمانی مختلف خارج شدن از دستور کار دولت و مجلس به تصویب رسید. با توجه به اینکه گاهی با مرگ دختران و زنانی در طی این ده سال دوباره راهی مجلس می‌شد. خب! با چنین تاریخچه‌ای که این لایحه به خود دیده عدم تصویب این لایحه دلیلی ندارد جز ضروری ندانستن چنین قوانینی نزد دولت و مجلس که گاهی اوقات با سروصداهایی راهی مجلس می‌شد و بدون سروصدا از دستور کار خارج می‌شد.

این موضوع مربوط به ده بیست سال اخیر نیست، خشونت علیه زنان تاریخ عریض و طولی دارد، و از ۱۴۰۰ سال پیش با ظهور اسلام این منع خشونت از طریق رسول خدا و ائمه معصومین پیگیری می‌شده، اینچنین اهمیت و ضرورت این مسئله آشکار می‌شود. جامعه اسلامی باید حقوق و تکالیف هر فردی را چه زن و چه مرد مراعات کند، و اجازه‌ی گرفته شدن این حقوق و تکالیف را به اعضای جامعه نیز ندهد، تا عدالت در جامعه بروز و ظهور پیدا کند. با تصویب این لایحه و نظارت مستمر مجلس بر اجرای قوانین مندرج در لایحه و همچنین ضروری دانستن اجرای آن تحت وظیفه نهادهای ذکر شده می‌تواند از آسیب‌های اجتماعی و خانوادگی جلوگیری کند که این خود به حفظ و بقای خانواده نیز کمک خواهد کرد.

روح و جسم بانوان در گرو حفظ نظام خانواده مدنظر بوده و تلاش بر این بوده است که قوانینی که وضع می‌شوند علاوه بر اینکه پیشگیرانه و کیفری باشند، به حفظ کرامت و تأمین امنیت بانوان در برابر خشونت به حفظ و ارتقاء نظام خانواده نیز منجر شود. اهداف مدنظر این لایحه، تأمین امنیت، صیانت از کرامت بانوان بوده و همچنین تحکیم خانواده و ارتقا شاخص‌های دادرسی اسلامی و عادلانه در خصوص بانوان و پیشگیری از جرایم خشونت آمیز علیه بانوان و در جهت حمایت از بانوان بزه دیده یا در معرض بزه دیدگی می‌باشد. اجرای این اهداف در گرو طرح وظایف به نهادهای مختلف از جمله، معاونت پیشگیری از وقوع جرم قوه قضائیه به عنوان رئیس کمیته، معاون دادستان کل کشور، معاون رئیس جمهور در امور بانوان و خانواده، معاون وزیر دادگستری، معاون وزیر کشور، معاون وزیر آموزش و پرورش، معاون وزیر علوم، تحقیقات و فناوری، معاون وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، معاون سازمان صدا و سیما، معاون وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، معاون وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی، رئیس سازمان بهزیستی کشور، معاون وزیر راه و شهرسازی، رئیس پلیس پیشگیری نیروی انتظامی، رئیس سازمان زندان‌ها و اقدامات تأمینی، رئیس سازمان پزشکی قانونی، رئیس کانون وکلای دادگستری و رئیس مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران خانواده قوه قضائیه. هدف از تومار کردن و لیست کردن این نهادها چیزی نبود جز نشان دادن

لایحه منع خشونت علیه زنان، لایحه حمایت از زنان در برابر خشونت یا لایحه پیشگیری از آسیب دیدگی زنان با تمام فراز و نشیبی که حتی در نام‌گذاری لایحه و این طرح شاهد آن هستیم، سرانجام بعد از گذشت یک دهه، در روز بیستم فروردین ۱۴۰۲ در حالی به تصویب رسید که متن این لایحه در دولت دهم تهیه و تصویب آن در دولت سیزدهم نهایی شد و حدود دوازده سال انتظار بانوان برای تصویب این لایحه در نهایت به پایان رسید. این لایحه در هیئت وزیران به تصویب رسید و کلیات آن در مجلس شورای اسلامی تأیید شده و هم اکنون در کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی در حال بررسی است. آخرین متن منتشر شده از لایحه مشتمل بر پنج فصل (تعاریف، کلیات، نظارت بر اجرای قانون، وظایف دستگاه‌های اجرایی و نهادهای مرتبط، جرایم و مجازات‌ها و آیین دادرسی) و ۵۷ ماده است. نگارندگان این لایحه با شناسایی برخی از مشکلات حوزه زنان تلاش کردند تا راه حلی برای آن بیابند. نقطه اتصال مسائل شناسایی شده خشونت علیه زنان است. پیچیدگی مسائل زنان و خانواده باعث شده است تا وضع قانون در این حوزه‌ها نیازمند رعایت ظرافت‌هایی باشد. علی‌رغم پیشرو بودن جامعه ایرانی در حفظ کرامت زن نسبت به جوامع دیگر و همچنین غنای آموزه‌های دینی در حفظ امنیت روانی، جسمی و جنسی زن و همچنین اصول مترقی قانون اساسی، برخی از اهداف مدنظر تاکنون محقق نشده در این لایحه حفظ کرامت و امنیت

تیر خلاص شفافیت

بررسی ایرادات ساختاری مخالفان طرح شفافیت آرا نمایندگان

● نرگس خطیب دماوندی - کارشناسی زیست گیاهی

هر دو فرد ذی نفع هستند؛ و رأی مثبت یا منفی تبعاتی در پی دارد؛ و ممکن است که شخص دوم، در مراودات سیاسی، در تعامل با وزارت کشور یا نهادهایی که زیر مجموعه وزارت کشور هستند خلل ایجاد کند و مشکلاتی را به وجود بیاورد. به صورت کلی نظام‌های نیمه شفاف، در بحث قانون گذاری به صورت شفاف و در بحث انتخاب افراد به صورت غیر شفاف عمل می‌کنند.

برخی از محققان معتقد هستند که مطلوب‌ترین نوع شفافیت در ایران، نظام نیمه شفاف است چرا که ممکن است قوانینی وضع بشود یا افرادی انتخاب بشوند، و مصلحت آن باشد که رأی نمایندگان مشخص شود خصوصاً در موارد نظامی و امنیت و امثالهم، البته که اگر موضوع جلسات مجلس در مورد مسائل محرمانه و حساس باشد، جلسات مجلس نیز به صورت غیرعلنی بوده و شفافیت در چنین شرایطی عملاً بی معنی و به ضرر شخص نماینده است. بهترین نمونه آن است که اصل رأی‌گیری برپایه شفافیت بوده و یک سری از مسائل را از قاعده شفافیت مستثنی بکنیم. بزرگ‌ترین چالشی که در خصوص با بحث شفافیت در مجلس مطرح می‌شود آن است که اگر نمایندگان تحت فشار اذهان عمومی و افکار مردم قرار گرفته و رأی که داده می‌شود رأی حقیقی آنان نبوده و از سر جبر این رأی داده شده باشد، چه نتیجه‌ای در پی خواهد داشت؟

۱. فقدان وجود انتخابات حزبی

یکی از ایراداتی که به کرات در خصوص طرح شفافیت آرا مطرح می‌شود در خصوص نوع انتخاب

روش‌هایی نظیر قیام و قعود، بالا بردن دست و یا نوشتن آرا خود روی کاغذ صورت می‌گرفته است و مشخصاً رأی‌گیری که با روش قیام و یا بالا بردن دست صورت می‌گرفته، مشخص و واضح بوده و رأی که هر فرد اعلام می‌داشته مشخص بوده است.

پس از انقلاب و در مجلس نویسندگان قانون اساسی جمهوری اسلامی نیز روش‌های رأی‌گیری به دو شیوه بالا بردن دست یا قیام صورت می‌گرفت و حتی تا سال‌های پس از آن در مجلس شورای اسلامی (از اولین دوره مجلس شورای اسلامی تا حدود دوره هفتم مجلس) رأی‌گیری در مورد مسائل کلان و قانون‌گذاری در کشور همچنان با شیوه‌های قیام و بالا بردن دست صورت می‌گرفت. پس از مجلس هفتم و ورود دستگاه‌های اکترونیکی رأی‌گیری، رأی‌گیری در مجلس از حالت علنی و شفاف خود خارج شده و به صورت غیرعلنی انجام شد و صرفاً نتیجه آرا به نمایش گذاشته می‌شد.

با توجه به اینکه شفافیت در نظام‌های سیاسی جهان به سه صورت شفاف، نیمه شفاف، غیر شفاف تعریف شده است. نظام‌های سیاسی نیمه شفاف آن دسته از نظام‌هایی هستند که به فراخور موضوع و عنوانی که باید رأی بدهند، نماینده خود تعیین می‌کند که رأیش مشخص باشد یا نباشد. برای مثال در خصوص تصویب قوانین آرا به صورت شفاف و واضح بوده اما در بحث تعیین افراد، مثل استیضاح وزرا رأی نمایندگان به صورت غیر شفاف است؛ با توجه به اینکه

معنای شفافیت در طول سال‌ها (به‌ویژه در دهه گذشته) تغییرات جدی یافته است. این تغییرات عمدتاً ناشی از تحولات مهم در عرصه‌های فناوری و اجتماعی بوده است. ناگفته پیداست که با استمرار این تحولات، معنای شفافیت نیز تکامل می‌یابد. برای نمونه در گذشته «دسترسی به اطلاعات» مترادف شفافیت بود، اما امروزه تنها «استفاده‌پذیری اطلاعات» (با تعریف و دقت‌های حقوقی و فنی زیادی) مصداق آن است.

تحقق شفافیت از طریق ابزارهای مختلفی حاصل می‌شود که در طول زمان این ابزارها کامل‌تر می‌شوند. برای نمونه اگر یکصد سال پیش «ارائه مذاکرات مجلس شورای اسلامی از طریق رادیو» مصداق شفافیت بود، امروزه تنها «پخش زنده و ارائه آرشیو صوتی و تصویری، و نیز ارائه برخط خلاصه و مشروح مذاکرات از طریق وب، با قابلیت جستجوی موضوعی و فردی» را میتوان بعنوان مصداق شفافیت نام برد.

آنچه که در سال‌های اخیر تحت عنوان شفافیت در خصوص آرا نمایندگان مطرح می‌شود، طرحی نیست که مربوط به چند سال گذشته باشد. اگر بنا باشد به طور دقیق ریشه‌های ساختاری این طرح بررسی بشود، باید نگاهی به پیش از انقلاب اسلامی داشته باشیم. در زمان انقلاب مشروطه، مجلسی تحت عنوان مجلس شورای ملی هم‌ارز با مجلس شورای اسلامی کنونی وجود داشته است.

در همان هنگام رأی‌گیری نمایندگان مجلس شورای ملی با

نمایندگان مجلس و در کل انتخابات مجلس می‌باشد. تا زمانی که نمایندگان مجلس مستقیماً توسط مردم در حوزه‌های انتخابیه رأی بیاورند، نمایندگان به منظور ورود مجدد به مجلس و رأی آوردن، رفتاری از خود نشان خواهند داد تا نظر مردم را به خود جلب کند اما اگر در انتخابات نمایندگان مجلس مردم به صورت مستقیم در انتخاب نماینده نقش نداشته باشند، انتخابات باید به صورت حزبی برگزار بشود، زمانی نظام انتخاباتی حزبی باشد، طبیعتاً رأی نماینده به پشتوانه آن حزب بوده و نماینده وظیفه پاسخگویی به مردم را نداشته و نماینده وامدار رأی مردم نیست و احزاب باید نسبت به مردم پاسخگو باشند و حزب مسئولیت آرا نمایندگان را به عهده خواهد گرفت.

اگر انتخابات ما به شکل حزبی برگزار بشود، احزاب می‌توانند مواضع خود را نسبت به مسائل گوناگون بیان کرده و نماینده براساس آن موضع رأی می‌دهند و عملاً فشاری که از سمت و سوی مردم به نماینده وارد شده، کاهش یافته و نماینده با فراغ بال بیشتری می‌تواند رفتار کند. علی‌رغم آنکه ما در ایران احزاب سیاسی مختلفی داریم، اما نمایندگان ما توسط احزاب به مجلس راه پیدا نمی‌کنند و به نوعی این احزاب در انتخابات نقش موثری ندارند.

لازم به ذکر است که در کنار تغییر نظام انتخاباتی باید مردم در یک نظام دموکراتیک و مردم‌سالار، نمایندگان خود را انتخاب و به مجالس قانون‌گذاری می‌فرستند، ولی این امر برای قانون‌گذاری شفافیت کفایت نمی‌کند و لازم است.

علاوه بر آنکه بازخورد مردم از مجاری مختلف به قانون‌گذار

برسد، باید از طریق نظرسنجی‌های متوالی قانون‌گذاران پیوسته بدانند که مردم چه می‌خواهند و از این طریق خواست مردم در قانون منعکس شود. چنین امری برای مردم قابل فهم است و از اینجاست که «مشارکت از اصول اولیه یک سیستم شفاف است.»

۲. نبود سواد رسانه‌ای کافی

در عصری که اصحاب رسانه، صاحبان قدرت بوده، نکته مورد اهمیت فقدان سواد رسانه‌ای و نفوذ جریان‌های رسانه‌ای است. باتوجه به آنکه افراد صاحب رسانه می‌توانند اذهان مردم را به سمت و سوی هدایت کنند که مورد تأیید و خواست خودشان است، می‌توانند از همین طریق اعمال نفوذ و فشار بر روی نماینده و مجلس داشته باشند. در این صورت گروه‌های فشار باعث ایجاد خلل در تصمیم‌گیری نماینده خواهند شد.

برای جلوگیری از فشار ناشی اصحاب رسانه اولاً باید سواد رسانه‌ای مردم افزایش یابد و دوماً دولت باید هدایتگری درستی را انجام داده و تصویرسازی درستی ارائه شود و مردم را توجیه و اقناع سازد.

۳. چرا شفافیت آرا را محدود به قشر خاصی از جامعه نمی‌کنیم؟

جوهره قدرت هر کشوری سرمایه اجتماعی آن است. حفظ و افزایش اعتماد مردم به دستگاه حاکم علاوه بر اینکه افزایش مشارکت مردم را به دنبال دارد، سبب حفظ و تثبیت مشروعیت و افزایش مقبولیت دولت می‌شود. خواست عموم مردم و فرهنگ مطالبه‌گری برای شفافیت از عوامل مهم به وجود آورنده عزم دستگاه‌های دولتی برای شفاف کردن امور و فرایندها است. موضوع شفافیت از آنجا دارای اهمیت است که جلب

اعتماد عمومی به نظام حاکم را بدون وجود آن امکان پذیر نیست. در واقع شفافیت شرط لازم برای کسب اعتماد عمومی دستگاه حاکم و شیوه اداره کشور است. شفافیت روابط بین مقامات عمومی و عامه مردم را توسعه می‌بخشد تا میان اطلاعات ایجاد شده توسط دولت تا آنچه در اختیار شهروندان است، توازنی برقرار کند. اگر مردم از آنچه در جامعه اتفاق می‌افتد اطلاع نداشته باشند و اقدامات مسئولین از دیدها پنهان باشد مردم قادر به ایفای نقش معنادار در امور اجتماعی نخواهند بود. شفاف سازی باید به صورت بهینه و دقیق انجام شود تا معایب احتمالی آثار و فواید آن را تحت شعاع قرار ندهد. دولت باید مزایای این رویکرد را در یک جهت و معایب آن را در جهت دیگر ترازوی تصمیم خودش قرار دهد. یکی از خطرهایی که با افزایش رسانه‌ها و فضاهای مجازی خودنمایی می‌کند، امکان کم‌رنگ نمودار شدن اخبار مهم و صحیح در میان انبوه اخبار و رنگارنگ و بعضاً غلط منتشر شده می‌تواند باشد. قدرت و پیشه‌گیری کار رسانه انتشار و گسترده و بدون محدودیت اطلاعات ممکن است سبب به وجود آوردن احساسی از شفافیت کاذب در امور باشد. به همین خاطر در عین وجود اطلاعات فراوان در رابطه با امور جامعه و امور عمومی، باید آن دسته از اطلاعاتی که شایان توجه و تأثیرگذار هستند، به آنها توجه کرد از نظر مردم پنهان نماند و در عین حال یک غربال مناسبی هم نسبت به اطلاعات صحیح از غلط وجود داشته باشد تا اطلاعات صحیح و غلط از هم تمیز بدهد.